

2024

Juhend: →

**Seksuaalsest
ahistamisest
vaba ööelu.**

Sisukord

- 01 Sissejuhatus**
- 02 Millest me räägime?**
- 03 Seksuaalsest ahistamisest vaba ööelu**
- 04 Seksuaalsele ahistamisele reageerimine**
- 05 Kõrvalseisja sekkumismudel**
- 06 Millal kutsuda abi ja kuhu pöörduda?**
- 07 Rohkem infot**

Sissejuhatus

Mõned ajad tagasi jagas mulle oma peoõhtu kogemust Berliinist naasnud kolleegi. Oma jutus keskendus ta eriti sellele, kui turvaliselt tema ja ta kaaslased end seal tundsid. Klubisse sisenedes teavitati neid nulltolerantsist rassismi, homofoobia ja ahistamise suhtes. Nad nõustusid reeglitega ja ostsid piletid. Siiski kogesid nad soovimatuid lähenemiskatseid, kuid turvatöötaja sekkus ja palus ahistajal klubist väljuda ilma pikema jututa.

See kogemus avas kolleegi jaoks mõiste "turvalisem ruum". Ööelu kontekstis tähendab see vaimset ruumi, kus puuduvad eelarvamused, konfliktid ja ähvardav tegevus. Kolleeg rõhutas, et Eestis pole sellised kohad veel laialt levinud. Ta märkis, et Tallinnas võib ööklubides ahistaja oma ebameeldivat tegevust jätkata isegi pärast korduvaid selgeid vihjeid.

Sotsiaalkindlustusameti küsitlusest (detsember 2023) selgus, et Eestis on ööelus kogenud seksuaalset ahistamist 73% naistest ja 32% meestest. Justnimelt seetõttu käivitasime üheskoos kampaania seksuaalse ahistamise vastu, mis kutsub üles kõiki osapooli, sealhulgas pidutsejaid, asutuste töötajaid ja avalikku sektorit, panustama turvalisemasse ööellu.

Kampaania julgustab märkama, sekkuma ja abi pakkuma. Piir flirtimise ja ahistamise vahel on selge: iga soovimatu lähenemine on ahistamine. Teadlikud ja toetavad inimesed saavad ahistajat takistada. Kui märkad ahistamist, peaksid sekkuma ja ohvrile abi pakkuma, kaasates asutuse töötajaid. Siinse juhend kutsub üles kõiki ööelu asutusi muutma turvalisuse prioriteediks ning annab praktilisi juhiseid, kuidas seksuaalset ahistamist märgata ning mida sellises olukorras ette võtta.

Turvalisem ööelu nõuab kogukonna pingutust. Öölinnapeana on turvalisus olnud minu töös üks peamisi prioriteete ning seetõttu kutsun kõiki üles märkama, sekkuma ja aitama.

Natalie Mets

Tallinna Linnakantselei
Ööelu nõunik

Sotsiaalkindlustusamet koostöös Tallinna linnaga alustas 2024. a kampaaniat ennetamiseks seksuaalse ahistamise juhtumeid, mille eesmärk on juhtida tähelepanu probleemile ning pakkuda tuge neile, keda on seksuaalselt ahistatud. Kampaania üks osa on "Seksuaalsest ahistamisest vaba ööelu" juhend, mille eesmärk on tagada kõigile ööelust osavõtjatele turvalisem ja ohutum keskkond olenemata soost, rahvusest, rassist, usutunnistusest või veendumustest, vanusest, puuetest, seksuaalsest orientatsioonist või soolisest identiteedist. Juhendi, mis valmib Londoni ja Bristolis eeskujul ning nendega koosöös, lahutamatuks osaks on ööelu asutuste töötajatele mõeldud materjalid ja koolitused, mis aitavad neil paremini märgata seksuaalset ahistamist ning annavad juhiseid, kuidas sekkuda ja aidata.

Tallinna linnaga alustatud kampaaniat jätkame teistes Eesti linnades.

Ahistamise ohvrid tunnevad end tihti oma murega üksi, neil on hirm, häbi. Nad arvavad, et neid ei usuta. Nad on just kogenud olukorda, kus keegi on neid alandanud ja pidanud ennast paremaks, käitudes lugupidamatult. Selleks, et ohvreid usutaks, vajame kõikide panust. Julgust märkamiseks, sekkumiseks ja aitamiseks. Sekkumisega näitame, mis on lubatud ja mis mitte.

Turvalisem peopaik algab hetkest, mil inimesed astuvad ööelu asutusse. Juhendis toodu kasutuselevõtmisega nõustute, et teie asutustes ei ole ruumi seksuaalsele ahistamisele — nii töötajate kui ka klientide vaatest. Nii loome meile kõigile turvalisema ööelu. Paiga, kus oleme hoitud. Tegeledes seksuaalse ahistamise ennetamisega, aitame ära hoida ka kuritegusid nagu vägistamine või muu seksuaalne rünnak.

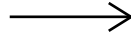
Annika Silde

Sotsiaalkindlustusamet
Seksuaalvägivalla ohvrite teenuse juht

- * "Eesti Seksuaalsest ahistamisest vaba ööelu" juhend on inspireeritud Londoni linnapea naiste ööhutuse harta lubadustest ja Bristol Nights koostatud turvalisema ööelu tööriistakastist.

Londoni harta juurde kuuluv tööriistakasti sisu põhineb Londoni linnapea tellitud töödel Good Night Out kampaania raames ja on osa Londoni naiste öö ohutusharta programmist.

Millest me räägime?

Mis on seksuaalne ahistamine?

Seksuaalne ahistamine on mis tahes soovimatu sõnaline, mitte-sõnaline või füüsiline seksuaalse olemusega käitumine või tegevus, mille eesmärk või tegelik toime on inimese väärikuse alandamine.

Mõiste "seksuaalne ahistamine" hõlmab mitmesuguseid käitumisviise ja võib aset leida erinevates kohtades nagu tööl, ühistranspordis, tänaval, mujal avalikus ruumis aga ka kodus.

Ahistav käitumine ei pea tingimata olema vaenulik või füüsiline. Seksuaalset ahistamist võib kogeda igaüks.

Seksuaalne ahistamine väljendub erinevate käitumisviisidena:

- seksuaalsed kommentaarid või naljad;
- seksuaalsust rõhutavate piltide, plakatite või fotode kuvamine;
- jõllitamine, pörsitsemine või pilguga jälitamine;
- soovimatud seksuaalsed lähenemiskatsed;
- seksuaalsete teenete eest lubaduste andmine;
- seksuaalsed žestid;
- pealetükkivad küsimused inimese era- või seksuaalelu kohta;
- seksuaalse alatooniga kuulujuttude levitamine;
- selgelt seksuaalse sisuga e-kirjade, tekstisõnumite, kirjade, sotsiaalmeedia sõnumite vmt saatmine;
- soovimatu puudutamine, kallistamine, masseerimine või suudlemine;
- seksuaalne rünnak, jälitamine, vääritud enesepaljastamine ja solvav suhtlus.

Teeme vahet flirtimisest ja seksuaalsel ahistamisel

Flirtimine on üks viis, kuidas inimesega kontakti luua; seksuaalne ahistamine mitte.

Flirtimine

Soovitud, vastastikune, tekitab hea tunde.

Seksuaalne ahistamine

Soovimatu, ühepoolne, tekitab vastikust.

Seksuaalsest ahistamisest vaba ööelu /7 sammu

1

Vastutaja

Määrake oma asutuses vastutaja, kes seisab turvalisema keskkonna loomise eest, edendab selleteemalisi meetmeid ning koolitab ja toetab teisi töötajaid.

2

Kommunikatsioon

Looge ahistamisvaba ööelu sõnumeid edastav kommunikatsiooniplaan, mis on suunatud nii külastajatele kui ka personalile.

3

Töötajate toetamine

Leppige asutusesiseselt kokku, kuidas töötajad teavitavad juhtkonda toimunud ahistamisjuhtumitest.

4

Külastajate toetamine

Kommunikeerige oma asutuse külastajatele nii ruumis kohapeal kui ka sotsiaalmeedias sissekorra eeskirju ning meetmeid, mida rakendate turvalisema keskkonna loomiseks.

5

Koolitamine: Ahistamisele reageerimine

Koolitage kõiki oma töötajaid ahistamisjuhtumeid märkama ning neile kohaselt reageerima.

6

Koolitamine: Ahistamine

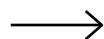
Looge süsteem ahistamisjuhtumite registreerimiseks ning andke oma töötajatele vastavad juhised.

7

Turvalisuse tagamine

Vaadake asutuse ruumid üle ja kohandage neid, et edendada turvalisemat keskkonda ning vähendada ahistamise ohtu.

Seksuaalsele ahistamisele reageerimine

Jälgige oma asutuses toimuvat ja
märgake seksuaalsed ahistamist.
Reageerimisel on abiks neli etappi.

1. ETAPP

**Märka juhtumit/
käitumist**

2. ETAPP

**Tuvasta
probleem**

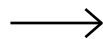
3. ETAPP

**Võta
vastutus**

4. ETAPP

**Sekku mudeli abil
ja aita inimest**

Kõrvalseisja sekkumis- mudel

Kõrvalseisja sekkumismudel sisaldab meetodeid, kuidas aidata inimest, keda on ööeluasutuses ahistatud, et olukord ei eskaleeruks. Sekkumisel veendu, et see on kõigi jaoks ohutu ja turvaline. Neli esimest on kaudsed sekkumised ja viies otsene sekkumine.

Seega, kui oled tuvastanud ahistamisjuhtumi, siis aita olukord lahendada ja sekku. Alljärgnev mudel on abiks.

1. ETAPP

Juhi tähelepanu mujale

2. ETAPP

Delegeeri

3. ETAPP

Dokumenteeri juhtum

4. ETAPP

Toeta ohvrit

5. ETAPP

Otsene sekkumine

1. Juhi tähelepanu mujale

Eesmärk on ahistaja tähelepanu ohvrit ja olukorralt mujale juhtida võimalikult loomulikult. Näiteks paku ahistajale teist lauda istumiseks või ütle, et teid teenindatakse baarileti ääres edasi. Või sekkuda otsesemalt ja märkida ära tegevused või käitumisviisid, mis ei ole sobilikud, näiteks:

Astu vahele:

- Katkesta ahistaja tegevus.
- Teine viis on küsida, kuidas ohver end tunneb:
"Kas sinuga on kõik korras, kas see mees häirib sind?"
"Kui tahad, võin sind istutada teise lauda, kus on natuke rohkem ruumi."

Muuda fookus iseendale:

- Väljenda oma tundeid:
"Mulle ei meeldi...".
- Nimeta käitumine:
"... sa teed seksistlikke nalju...".
- Väljenda, kuidas soovid, et inimene vastaks:
"...palun ära tee seda enam."

2. Delegeeri

Eesmärk on sekkumistegevusele appi kutsuda kolmas osapool

Palu kellelgi teisel sekkuda:

- Teata juhile või kõrgemale kolleegile ja palu abi.

Loo kõrvaltvaatajatest liitlased:

- Kui teised nägid juhtunut pealt, siis palu neilt abi ning seejärel mõelge ja kaaluge ühist plaani.

3. Dokumenteeri juhtum

Eesmärk on koguda tõendeid ja jäädvustada (fotod, videod, märkmed) seksuaalne ahistamine
NB! Asutuses sellekohase juhendi tegemisel arvesta andmetekaitse- ja konfidentsiaalsusreeglitega.

Jäädvusta kohatu käitumine:

- Ahistamise ohvrile võib abiks olla, kui tal on juhtunut video või salvestis...

AGA...

- filmi või salvesta vahejuhtumit ainult siis, kui see on ohutu.
- Võib-olla soovid kirjalikult üles märkida asjakohased faktid ja kontaktandmed, et ohver saaks hiljem temaga ühendust võtta.

4. Toeta ohvrit

Eesmärk on toetada ohvrit ja rääkida temaga juhtunust, vältimaks võimaliku trauma teket ja selle süvenemist. Ka väiksema ahistamisjuhtum võib inimesele mõjuda laastavalt. Ära ignoreeri juhtunut, isegi kui see on kiirelt toimunud. Alati toeta ohvrit!

Ahistamise ohver võib tunda häbi, ebaturvalisuse, lootusetuse, abituse, hirmu, süü ja viha tundeid. Temaga suhtlemisel kommuniqueeri järgmised sõnumid ja korda neid sageli:

Kui olukord on rahunenud:

- Peatu ja pöördu ahistatud inimese poole.
- Küsi, kas saad tema toetamiseks midagi teha.
- Paku abivõimalusi.
- Küsi, kas ta tahab, et teda turvalisse kohta saadetaks.
- Ma **USUN** sind
- Mul on **KAHJU**, et see sinuga toimus
- Sa **EI OLE** süüdi
- Sa tegid **KÕIK**, mida sa selles situatsiooni teha said
- Sa oled **TUBLI**, et sa pöördusid abi otsima
- Sa oled nüüd **TURVALISES** kohas
- Ma olen valmis sind **KUULAMA**
- Sina tead ja otsustad, mida sa **VAJAD**
- Ma **AITAN** sul abi saada

4. Otsene sekkumine

Mõnikord võib ette tulla olukordi, kus on vaja kahjude vähendamiseks otseselt sekkuda, et ahistaja oma tegevuse lõpetaks ja anda talle teada, et ta ei ole sellesse asutusse oodatud. Juhi tähelepanu otseselt sellele käitumisviisile, mis on mitteaktsepteeritud.

1. Sekku ainult siis, kui see on ohutu

- Küsi endalt: kas oled füüsiliselt ja psühholoogiliselt ohutus olukorras?
- Kas ahistav inimene on füüsiliselt ohutus olukorras?
- Kas olukorra eskaleerumine tundub ebatõenäoline?

Otsene sekkumine on õige reageerimine ainult siis, kui vastad kõigile neile küsimustele jaatavalt.

2. Hoia sekkumine lühike ja konkreetne

- Pane ahistaja oma tegude eest vastutama – ära teeskle, et midagi ei toimunud.
- Esita ausaid, otseseid avaldusi – ilma ähvarduste, solvanguteta, roppusteta.
- Ole tõsine, otsekohene, enesekindla kehakeelega.
- Pea kinni oma agendast.
- Nõua ahistamise lõpetamist – kõigil inimestel on õigus olla vaba seksuaalsest ahistamisest.
- Ahistamisele vastulause esitamine on põhimõtteline küsimus.
- Välti konflikti ja ära muutu füüsiliseks.

Millal kutsuda abi ja kuhu pöörduda

Turvaline peopaik algab hetkest, mil inimesed astuvad asutusse. See kehtib nii klientide kui ka töötaja puhul. Aitad inimesi siis, kui märkad ebasobivat käitumist ja sekkud. Sellega annad oma klientidele märku, et asutus on turvaline ja ahistamine ei ole lubatud. Lood sellega oma klientidele turvalise tunde mõnusaks ajaveetmiseks.

Kui seksuaalse ahistamise puhul ületatakse piir, mil hakatakse kasutama jõudu, vägivalda, ollakse liigselt joobes vms on vaja täiendavat abi.

Kui on oht inimese elule või tervisele

Helista 112

... on kasutatud vägivalda, on toimunud vägistamine või selle katse; on kasutatud uimasteid
...inimene on teadvuseta, ei hinga, raskelt vigastatud, vaimse tervise muredega

Kui vajad ise nõu, kuidas ohvrit abistada

Ohvriabi kriisitelefoni 116 006 (Välismaalt +372 614 73939) - tasuta ja töötab 24/7, eesti, vene ja inglise keeles
Ohvriabi veebivestlus: www.palunabi.ee paremas nurgas alusta "Vestlus"
Emotsionaalse toe ja hingehoiu telefon 116 123 (iga päev kell 10-24, hingehoidjad vastavad kell 16-24)

Kui on satunud veebis (sõnumid jm) seksuaalse ahistamise ohvriks

Pöördu veebikonstaabli poole:
www2.politsei.ee/et/nouanded/veebikonstaabel/

Kui toimepanija ise soovib tuge ja lõpetada vägivaldne käitumine

Siis on abiks vägivallast loobumise tugiliin +372 660 6077 (E-R 10-16) tugiliin@sotsiaalkindlustusamet.ee

Vägistamise või muu seksuaalse ründe või nende kahtluse puhul pöördu abi saamiseks

seksuaalvägivalla
kriisiabikeskusesse:

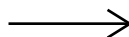
TALLINN, Lääne-Tallinna Keskhaigla
Aadress: Sõle 23, Tallinn
Sisenemine: naistekliiniku erakorralise vastuvõtu kaudu
Telefon: 53424724 (vastuvõttutuba)

KOHTLA-JÄRVE, Ida-Viru Keskhaigla
Aadress: Ilmajaama 12, Kohtla-Järve
Sisenemine: erakorralise meditsiini osakonna (EMO) kaudu
Telefon: 3311094
(sünnitusosakonna valveõde)

TARTU, Tartu Ülikooli Kliinikum
Aadress: L. Puusepa 8, Tartu
Sisenemine: erakorralise meditsiini osakonna (EMO) kaudu
Telefon: 7319954
(günekoloogia osakond)

PÄRNU, Pärnu Haigla
Aadress: Ristiku 1, Pärnu
Sisenemine: erakorralise meditsiini osakonna (EMO) kaudu
Telefon: 4473393

Rohkem infot

Seksuaalsest ahistamisest vaba ööelu leht: palunabi.ee/ooelu

Ohvri abistamiseks

- Seksuaalvägivalla kriisiabikeskustest: palunabi.ee/et/seksuaalvagivald
- Naiste tugikeskused: sotsiaalkindlustusamet.ee/naiste-tugikeskused
- Seksuaalne väärkohtlemine: just.ee/kuritegevus-ja-selle-ennetus/seksuaalne-vaarkohtlemine
- Abi uimastamis- või mürgistamiskahtluse ja seksuaalvägivalla korral: just.ee/media/892/download
- Noortele seksuaalsusest, turvalistest suhetest jm seksuaaltervise kohta: seksuaaltervis.ee
- Narkootikumid valmistavad muret ja tekitavad küsimusi? narko.ee
- Alkohol valmistab muret ja tekitab küsimusi? alkoinfo.ee
- Abiks ahistamise korral – võrdõiguslikkuse volinik: volinik.ee/abiks-ahistamise-korral.html
- Abiks politseisse pöördumisel: politsei.ee/et/nouanded/kannatanule/
- Abiks kuriteo ohvrile – abivahendid aitamaks aru saada toimunu mõjust, mõista oma vajadusi ja võimalusi: abiksohvri.ee
- Täiendav veebikoolitus: E-kursus "Psühholoogiline esmaabi kriisi sattunud inimese toetamisel" palunabi.ee/et/e-kursus-psuhholoogiline-esmaabi-kriisi-sattunud-inimese-toetamisel

Töötajate turvalisus

- Organisatsioonikultuur: Abiks tööandjale käitumisjuhiste lisamiseks töökorralduse reeglitesse volinik.ee/kusimustik/tookorralduse-reeglid.html
- Abiks tööandjale toolu.ee/et/66/tooalane-kiusamine
- E-kursus "Psühholoogiline esmaabi kriisi sattunud inimese toetamisel" palunabi.ee/et/e-kursus-psuhholoogiline-esmaabi-kriisi-sattunud-inimese-toetamisel